

RAPPORT

Tre politiska kommentatorers skildring av slopad värnskatt

RAPPORT

Tre politiska kommentatorers skildring av slopad värnskatt

01 INLEDNING	3
02 BAKGRUND	5
03 METOD	8
04 RESULTAT	11
05 ANALYS	18
06 SLUTSATS	19
07 REFERENSER	20
08 APPENDIX	22

Rapportförfattare: Pamina Falck

-- Inledning

Denna rapport syftar till att ge en bild av hur väl de politiska kommentatorerna i SR och SVT har levt upp till kravet om opartiskhet i bevakningen av värnskattens avskaffande. Den så kallade Januariöverenskommelsen som 2019 slöts mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna innebar att värnskatten skulle slopas, vilket verkställdes den 1 januari 2020.

Åsikterna om värnskatten går isär. Skatten kan skildras utifrån ett fördelningspolitiskt perspektiv, vilket är det perspektiv som sympatisörer till värnskatten oftast använder. Skatten kan även skildras utifrån ett ekonomiskt effektivitetsperspektiv, vilket kritikerna till värnskatten oftast hänvisar till.

Sveriges Radio (SR) och Sveriges Television (SVT) har som public servicebolag krav på sig att vara opartiska och sakliga. Kraven gäller i hög grad bolagens politiska kommentatorer som har i uppdrag att förmedla en allsidig bild av politiska skeenden till allmänheten, som i sin tur kan bilda sig en egen uppfattning i aktuella samhällsfrågor.

SR tog 2014 fram en handbok, som delvis är till för att vägleda medarbetarna i Radio- och tv-lagen. I Public service-handboken för SR står:

”Vi ska sträva efter att ge en så allsidig bevakning som möjligt av politiska skeenden så att publiken kan bilda sig en egen uppfattning i aktuella samhällsfrågor. Vi har ett särskilt ansvar att ge medborgarna den allsidiga information de behöver för att ta ställning i viktiga samhällsfrågor.”

Politiska kommentatorer tolkar, värderar och förmedlar politikernas budskap till en bred publik. Ur demokratisk synpunkt är det av stor vikt att rapporteringen genomförs på ett så allsidigt sett som möjligt, i synnerhet när man skildrar politiskt kontroversiella frågor.

Denna rapport har undersökt hur väl SVT:s Mats Knutson samt SR:s Fredrik Furtenbach och Tomas Ramberg har lyckats leva upp till kravet om opartiskhet vid rapporteringen om värnskattens avskaffande.

Av rapporten framgår att:

- **De tre granskade politiska kommentatorerna har varit ensidiga i sina rapporter om värnskattens avskaffande.**
- **Kommentatorerna har närapå uteslutande beskrivit reformens effekter utifrån ett fördelningsperspektiv, vilket är det perspektiv som lyfts fram av partierna till vänster.**

Om Näringslivets medieinstitut

Näringslivets medieinstitut (NMI) ska bidra till kvalitetshöjning i svenska nyhetsmedier genom kritisk granskning och öppen diskussion. Ämnen som NMI bevakar inkluderar saklighet, opartiskhet, och pressetik. Verksamheten finansieras av Stiftelsen Fritt Näringsliv.

-- Bakgrund

Värnskatten infördes 1995 som ett svar på 90-talets bankkras i Sverige. Skatten riktades mot höginkomsttagare med förvärvsinkomst över en viss nivå, vilka beskattades med ytterligare fem procentenheter i statlig skatt. Syftet med skatten var att öka statens inkomster under ett allvarligt finansiellt läge och det sades vid införandet att värnskatten skulle bli en tillfällig skatt.

Trots det blev den tillfälliga skatten långlivad. 1999 infördes en övre skiktgräns för statlig inkomstskatt i skattetrappan, vilken motsvarade utfallet av värnskatten. Formellt kallas inte skatten för värnskatt efter att den integrerades i den statliga inkomstskatten 1999, men termen används fortfarande.

Utifrån ett fördelningspolitiskt perspektiv bidrar värnskatten till minskade ekonomiska klyftor och ökad jämlikhet. Det beror på att skatten enbart betalas av höginkomsttagare, men också att dessa i högre utsträckning är män än kvinnor. Politiker som prioriterar skattens fördelningspolitiska effekter är kritiska till en avskaffad värnskatt, då det medför ökade ekonomiska, minskad jämställdhet klyftor och minskade skatteintäkter på kort sikt.

Följande skrev Vänsterpartiet på sin officiella Facebooksida den 30 januari 2019:

”Regeringen vill slopa värnskatten. En skatt som bara påverkar personer som tjänar mer än 58 500 kr i månaden. Kostnaden för detta är ca 6 miljarder per år. Samma summa skulle t ex räcka till 12 000 nya undersköterskor. Vad tycker du att vi ska lägga pengarna på?”

Utifrån ett effektivitetsperspektiv har värnskatten oönskade effekter på såväl arbetsmarknaden som på skatteintäkterna. Värnskatten minskar incitament att arbeta och ökar incitament att undgå skatt. Dessutom innebär skatten minskade incitament till att söka högre utbildning, då den förväntade löneökningen bli mindre. En avskaffad värnskatt väntas sammantaget vara självfinansierande på sikt. Skattetrycket bidrar även till att Sverige blir mindre attraktivt på den internationella arbetsmarknaden. Utifrån effektivitetsperspektivet är värnskatten negativ för såväl välfärden som för ekonomin.

Följande skrev Liberalerna på sin officiella Facebooksida den 19 september 2019:

”ÄNTLIGEN FÖRSVINNAR VÄRNSKATTEN - BRA FÖR SVENSK EKONOMI

I en globaliserad ekonomi är det en styrka att Sverige nu rör sig bort från positionen med världens högsta marginalsatt på arbete. Det finns en myt om att sänkta skatter inte kan kombineras med satsningar på välfärd. Det är feltänkt, det går inte att ha välfärd utan att först ha ett välstånd att fördela. Hela Sverige tjänar på ett skattesystem som uppmuntrar till flit, utbildning och arbete. Det är bra för svensk ekonomi.”

I Finansdepartementets promemoria om värnskattens avskaffande beskrivs de förväntade effekterna av förslaget. Dels kommer skatteintäkterna minska med 6,12 miljarder kronor under 2020 som en direkt effekt av att värnskatten slopas. Samtidigt beskrivs den förväntade långsiktiga självfinansieringsgraden ligga runt 100 procent, baserat på litteratur i ämnet som indikerar en självfinansieringsgrad på mellan 56 - 185 procent. I promemorian beskrivs även att förslaget bidrar till att den ekonomiska jämställdheten minskar, då män i högre utsträckning än kvinnor berörs av förändringen, samt att förslaget väntas gynna de tio procent i samhället med högst inkomster. Samtidigt antas förslaget på sikt leda till positiva effekter för företagen när det lönar sig mer att studera längre och att företagen därmed har lättare att få tag på utbildad arbetskraft. Förslaget väntas även leda till att Sveriges förmåga att attrahera kvalificerad internationell arbetskraft stärks.

I sitt remissvar till Finansdepartementet om en slopad värnskatt skriver Konjunkturinstitutet:

”Konjunkturinstitutet bedömer att ett avskaffande av den så kallade värnskatten leder till minskade effektivitetsförluster i ekonomin samtidigt som det är troligt att skatteintäkterna på lång sikt inte minskar till följd av förändringen. Dock anser Konjunkturinstitutet att analys saknas på några viktiga områden och att ett avskaffande av denna skatt bör ses i ett större sammanhang där även andra skatter vägs in.”

Även Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) skriver i sitt remissvar till Finansdepartementet att skatteintäkterna på några års sikt enligt empirisk forskning beräknas öka snarare än minska om värnskatten avskaffas. Dessutom menar IFAU att reformen inte bör ses som särskilt dramatisk då Sveriges marginalsatser, även efter värnskattens avskaffande, i en internationell jämförelse ligger på en hög nivå. IFAU poängterar även, likt Konjunkturinstitutet, att det finns osäkerheter med beräkningarna och att man därför bör följa reformens effekter noggrant.

Två tunga remissinstanser, IFAU och Konjunkturinstitutet, är alltså eniga om reformens positiva effekter på marknaden. Av totalt 21 remissinstanser avstyrkte enbart Pensionärernas Riksorganisation och LO förslaget om en slopad värnskatt. LO hänvisar till att fördelningspolitiken väger tyngre än den eventuella marknadsnyttan och Pensionärernas riksförbund anser att reformens budget på 6,12 miljarder i stället borde läggas på att förbättra pensionärers ekonomiska situation.

Metod

Undersökningen har genomförts med hjälp av Googles söktjänst, Allears, samt Svensk mediedatabas på Kungliga biblioteket.

Undersökningen är avgränsad till tidsintervallet 1 november 2018 till 1 januari 2020. Startpunkten valdes baserat på tidpunkten för Liberalernas krav på en avskaffad värnskatt, vilket annonserades i slutet av 2018 som en av förutsättningarna för att Stefan Löfven skulle släppas fram som statsminister. Värnskatten avskaffades den 1 januari 2020, vilket också sätter slutpunkten på tidsintervallet för undersökningen.

Sökorden som har använts på Google är:

ramberg värnskatt OR januari site:sverigesradio.se*

furtenbach värnskatt OR januari site:sverigesradio.se*

knutson värnskatt OR januari site:svt.se*

Anledningen till ordvalen är att enbart ordet värnskatt i kombination med respektive kommentator i vissa fall gav få träffar, men genom sökordet *januari** inkluderades även träffar då skatten kommenterats i sammanhang där januariavtalet eller januariöverenskommelsen nämns.

Därefter har träffarna för respektive sökning granskats för att få fram relevant material där kommentatorerna beskrivit eller kommenterat värnskatten. Huvuddelen av träffarna är skriftliga analyser som hittats via Google. I vissa fall där det publicerade materialet varit en kort sammanfattning och där ljudfilen finns kvar har inslagen lyssnats igenom. De publiceringar då en slopad värnskatt nämnts men utan att dess effekter skildrats eller kommenterats har sällats bort.

Samma tidsavgränsning och sökord användes med Allears, vilket är en tjänst som samlar transskript av det som sägs i bland annat radio och tv. Träffarna har, på samma sätt som med Google, kontrollerats för att få fram relevant material för granskningen. Materialet har därefter lyssnats igenom med hjälp av Kungliga bibliotekets audiovisuella arkiv och transkriberats för hand. Dubbletter av nyhetsinslag där exempelvis samma Ekot-nyhet sänts vid olika tidpunkter, har räknats som en (1) träff.

Anledningen till att både Allears och Google har använts som sökmotorer är för att identifiera både de texter som kommentatorerna producerat eller kommenterat på SR:s och SVT:s hemsidor och det material som sänts i radio och tv.

Begränsning

Sökorden som har använts är inte heltäckande. Effekterna av borttagandet av den övre skiktgränsen för statlig inkomstskatt kan skildras utan att orden "värnskatt" eller "januari" används. Dessa skildringar har inte fångats upp av sökningen och har därför inte ingått i analysen. Värnskatten är dock ett allmänt känt uttryck för den specifika skatten, och orden värnskatt och januari antas i denna rapport fånga upp merparten av publiceringarna i ämnet.

Långt ifrån alla träffar är relevanta, i synnerhet gäller det vid användningen av Google. Sökorden ger träffar på SR:s och SVT:s webbsidor även när orden inte nämns i samma sammanhang utan enbart på samma sida där flera olika nyheter presenteras parallellt. I vissa fall har detta resulterat i flera tusen träffar per sökning. Google är dock utformat så att det mest relevanta oftast hamnar högt upp bland träffarna. För denna genomgång har därför de första 30 – 60 träffarna per sökning analyserats, beroende på hur pass relevanta träffarna för respektive sökning var.

Även transskript från Allears har begränsningar. Allears transskript är digitalt utförda, vilket kan leda till stavfel av bland annat kommentatorernas namn. I dessa fall har materialet inte kunnat fångas upp. Det kan dessutom vara svårt att härleda vem som säger vad utifrån ett transskript av ett längre inslag med flera medverkande. Därför har samtliga relevanta träffar lyssnats igenom och transkriberats för hand.

Samtliga kommentatorer har kontaktats och tagit del av materialet, samt givits möjlighet att komplettera med publiceringar som vi eventuellt har missat. Därmed antas träffarna för respektive kommentator vara tillräckligt omfattande och representativa för att analysera hur sakligt de lyckats skildra effekterna av värnskattens avskaffande.

Effekter av slopad värnsskatt

De granskade publiceringarna har delats in i sex kategorier beroende på hur reformen om värnsskattens avskaffande har gestaltats. Varje publicering skildrar minst en, men kan skildra flera effekter.

Kategorierna baseras på Finansdepartementets promemoria av reformen där de förväntade effekterna av reformen beskrivs, samt på de olika partiernas beskrivning av reformens effekter. Dessa effekter är därefter grupperade som fördelningsperspektiv eller effektivitetsperspektiv.

Fördelningsperspektiv – prioriterat av reformens motståndare

1. Större klyftor: Här beskrivs hur förändringen gynnar höginkomsttagare och/eller leder till ökade ekonomiska klyftor.

2. Minskad jämställdhet: I denna kategori beskrivs att män är vinnare på reformen och/eller att den slopade värnsskatten minskar jämställdheten mellan könen.

3. Mindre skatteintäkter: Här beskrivs reformens kortsiktiga effekt på skatteintäkterna och/eller att reformen har tagit en stor del av regeringens reformutrymme vilket resulterat i minskade resurser till annat.

Effektivitetsperspektiv – prioriterat av reformens förespråkare

4. Självfinansierande: Här beskrivs att den slopade värnsskatten väntas leda till ökade skatteintäkter på sikt.

5. Ökad konkurrenskraft: Här beskrivs hur en slopad värnsskatt ökar Sveriges attraktionskraft på den globala arbetsmarknaden och/eller att Sverige har en av världens högsta marginalskatter.

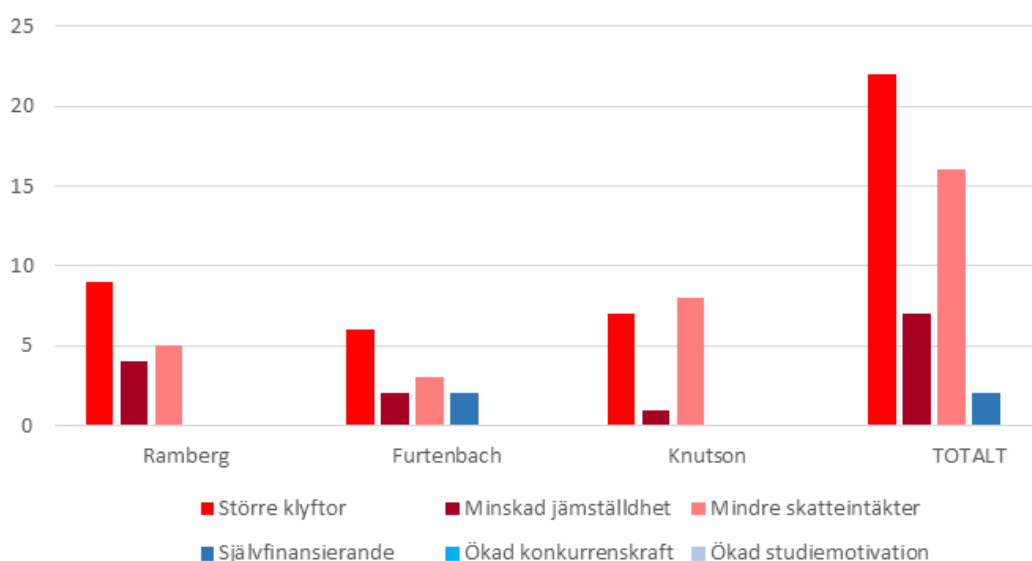
6. Ökad studiemotivation: I denna kategori beskrivs hur slopad värnsskatt leder till att högre studier lönar sig mer och/eller att värnsskatten är en straffskatt på utbildning.

Resultat

I diagrammet* nedan redovisas hur Tomas Ramberg, Fredrik Furtenbach och Mats Knutson skildrat värnskattens avskaffande i det analyserade materialet.

Några exemplifierande citat återges därefter för att redovisa hur dessa kategoriserats samt för att ge en bild av hur värnskattens avskaffande har skildrats av respektive kommentator. En fullständig sammanställning av det analyserade materialet finns att ta del av i appendix.

Skildrade effekter av slopad värnskatt

* Underlaget för diagrammet finns i referenser

Tomas Ramberg

Av totalt tio granskade publiceringar, varav fyra i skrift från SR:s hemsida och sex transkriberade radioinslag, fanns inga skildringar av reformens förväntade effektivitetseffekter. Däremot beskrev Ramberg i nio fall att värnskatten gynnar höginkomsttagare, i fyra fall beskrevs hur den slopade skatten förväntas minska jämställdheten mellan könen och i fem fall beskrevs att förändringen kommer att minska statens skatteintäkter.

"Inkomstklyftorna ökade visserligen även under den gångna mandatperioden. Men regeringen har försvarat sig med att det hade blivit värre om den inte fört en politik som bromsat ojämlikheten. Nu ska den i stället föra en politik som gasar på klyftorna ytterligare." (1)

(1) Här är ett exempel på när Ramberg beskriver den slopade värnskatten utifrån perspektivet att det ökar de ekonomiska klyftorna i samhället.

"Köp regeringsmakten nu – betala sen" -affären ska börja betalas av i form av minskad ekonomisk jämlikhet (avskaffad värnskatt)." (2)

(2) Även här använder Ramberg perspektivet ökade klyftor för att skildra effekten av en slopad värnskatt.

"Vi kan säga att de 350 000 personer med högst inkomst, som betalat värnskatten, varav tre fjärdedelar är män, de tjänar på budgeten

[...]

En avskaffning av värnskatten är den enskilt största posten i budgeten. Den kostar staten 6,1 miljarder 2020." (3)

(3) Här beskrivs avskaffandet av värnskatten utifrån att höginkomsttagare och män gynnas, samt att den minskar skatteintäkterna.

"Att socialdemokraten Andersson vill distansera sig från förslaget är lätt att förstå om man slår upp sidan 38 i regeringens finansplan, där regeringen visar hur budgeten påverkar olika inkomstgrupper. Manliga höginkomsttagare är överlägsna vinnare och huvudförklaringen är just den avskaffade värnskatten. Egentligen är det bara Liberalerna som aktivt försvarar satsningen på att sänka skatten för de 350 000 personer som tjänar över 59 000 kronor i månaden. Värnskatten är det tydligaste exemplet på de inslag i budgeten som mera är till för att hålla ihop regeringsunderlaget än att möta vad de ingående

partierna tillsammans ser som Sveriges viktigaste problem. Det är en skattesänkning som har svagt väljarstöd. Det är ingen slump att Moderaterna under sina åtta år i regeringen avstod från att ta bort den, de visste att de inte skulle klara en debatt om att sänka skatten för höginkomsttagare.” (4)

(4) Här framstår det som att Liberalerna vill driva igenom en förändring för att gynna de rikaste. Den slopade skattens förväntade effektivitetseffekter, som är Liberalernas argument till varför skatten ska slopas, nämns inte.

Fredrik Furtenbach

Av totalt sju granskade publiceringar är tre från SR:s hemsida och fyra transkriberade radioinslag. Vid sex tillfällen nämner Furtenbach att den slopade värnskatten gynnar höginkomsttagare, vid två tillfällen nämns minskad jämställdhet mellan könen och vid tre tillfällen nämns minskade skatteintäkter som effekter av en slopad värnskatt. Furtenbach kommenterar vid två tillfällen argumenten för att en slopad värnskatt är självfinansierande på sikt. Vid båda dessa tillfällen läggs dock störst vikt vid kritik mot påståendet att en sådan effekt finns.

”Finansminister Magdalena Anderssons besked idag är att de kan göra av med 25 miljarder. Det mesta av dessa är redan in-tecknat på sådant som Centern och Liberalerna har krävt. Det handlar bland annat om en slopad värnskatt för höginkomsttagare.” (12)

(12) Här beskriver Furtenbach att reformen leder till minskade skatteintäkter samt att den gynnar höginkomsttagare.

”Furtenbach: Det stora flaggskeppet Liberalerna får igenom i budgeten är den slopade värnskatten. Det får intressanta effekter, enligt regeringen själv så kommer klyftorna öka i och med den nya budgeten. Det handlar framför allt om värnskatten. Det är också så att ojämlikheten mellan könen ökar och det beror på att män gynnas.

Reporter: Men Nyamko Sabuni sade ju att värnskatten betalar sig själv, att det blir sådana synergieffekter så att de pengarna kommer igen.

Furtenbach: Det finns nationalekonomiska modeller om att man skulle arbeta mer i och med detta och att det i längden inte skulle kosta så mycket. Det är osäkert såklart och man vet inte heller hur lång tid det i så fall tar. De skrivningar som finns om detta i budgeten, de har

Liberalerna drivit igenom i förhandlingar. Så även själva beräkningen, promemorian, är behandlad med Liberalerna.” (13, transskript)

(13) Här beskrivs att den slopade värnskatten ökar klyftor, minskar jämställdhet samt att den kostar samhället skattepengar. Argumentet om att en slopad värnskatt är självfinansierad nämns, men Furtenbach ifrågasätter samtidigt de nationalekonomiska teorierna som ligger bakom beräkningarna. Dessutom framställer han formuleringen i promemorian om reformens förväntade positiva effekter som mindre trovärdig, då Liberalerna varit med att utforma texten.

”Reporter: Hur påverkas vanliga människor [av budgeten]?”

Furtenbach: Det beror på vilken grupp man tillhör. Men det finns ett par intressanta avsnitt i budgeten som visar att de viktigaste reformerna kommer öka klyftorna och beror framför allt på att värnskatten slopas. Och dessutom ökar ojämlikheten mellan könen eftersom män gynnas.” (14, transskript)

(14) Även i detta exempel beskrivs värnskattens avskaffande utifrån ett fördelningspolitiskt perspektiv. De förväntade effektivitetsvinsterna nämns inte.

”Ja, det är ju en relativt liten grupp som berörs. Den är ungefär 5 procent. Och den delen av intervjun var ju rätt talande för den debatt som pågår om värnskatten. Ett argument för att den ska avskaffas är att det skulle öka andelen arbetade timmar. Alltså att fler skulle vara villiga att arbeta mer, att satsa mer på ett högavlönat jobb. Men det där är ju omdiskuterat, det är många ekonomer som tror det och tror därför att reformen inte är så dyr. Men det är just på lång sikt. De som inte tror på detta, de brukar just peka på att för den typen av människor spelar detta kanske inte så stor roll. Man har redan den typ av arbeten där man arbetar så mycket som man kan och Mats Persson sa ju själv att det inte bara är Volvochefen som inte kommer jobba mer utan att han själv kanske inte heller skulle jobba mer eftersom han redan jobbar så mycket som han behöver. Och det är ungefär så invändningen ser ut från de som inte tror på effekten av en slopad värnskatt.” (16, transskript)

(16) Här kommenterar Furtenbach Ekots lördagsintervju med Mats Persson. Furtenbach lyfter Mats Perssons argument om att en slopad värnskatt förväntas öka antalet arbetade timmar, men väljer samtidigt att lägga stor tyngd på de som argumenterar mot en sådan effekt.

Mats Knutson

Av tio granskade publiceringar är nio textbaserade från SVT:s hemsida och en är ett transkriberat tv-inslag. Knutson skildrar vid inget tillfälle någon av reformens förväntade effektivitetseffekter. I sju publiceringar beskrivs dock hur förändringen gynnar höginkomsttagare, minskade skatteintäkter skildras vid åtta tillfällen och i en publicering beskrivs att den slopade värnskatten leder till minskad jämställdhet mellan könen.

”Slopade värnskatt är kanske det som tydligast sticker ut, inte minst med tanke på att Socialdemokraterna under lång tid hävdade att sänkta skatter för dem som tjänar mest både är orättvist och skadar den gemensamma välfärden. När värnskatten nu tas bort är det just de som tjänar mest som är de stora vinnarna.” (18)

(18) Här beskrivs värnskattens avskaffande med att den gynnar höginkomsttagare samt att förändringen, enligt Socialdemokraterna, leder till mindre skatteintäkter och därmed mindre pengar till välfärden.

”De här 700 miljonerna [budgettillskott till rättsvårdande myndigheter] låter ju mycket, men det är betydligt mindre än vad myndigheterna har begärt. Och slopandet av värnskatten kostar statskassan tio gånger så mycket som den här satsningen på rättsväsendet” (21)

(21) Här beskriver Knutson hur avskaffandet av värnskatten leder till minskade skatteintäkter.

”När riksdagen samlas kommer Socialdemokraterna att pressas från både höger och vänster. Oppositionen till höger kommer att anklaga regeringen för att agera otillräckligt mot gängkriminaliteten och mot det dödliga våldet. Från vänster kommer kritiken att handla om orättvisa skattesänkningar som gynnar höginkomsttagare och som enligt vänstern ökar de ekonomiska klyftorna i landet. Stefan Löfven får en svettig höst.” (22)

(22) Här beskrivs hur slopad värnskatt leder till ökade klyftor. Knutson är tydlig med att redogöra för att kritiken kommer från den politiska vänstern.

”Regeringens egen fördelningspolitiska analys bekräftar dessutom vad kritikerna redan hävdade: Att män och de med höga inkomster är de stora vinnarna på regeringens politik. Förklaringen är framför allt värnskattens avskaffande.

[...]

Centerpartiet och Liberalerna har nått stora sakpolitiska framgångar i det nuvarande budgetsamarbetet. I utbyte mot att stödja Stefan Löfven som statsminister har de kunnat utkräva ett högt politiskt pris av Löfven: En budget där Socialdemokraterna inte längre försöker minska de ekonomiska klyftorna i samhället, utan tvärtom ökar dem.”

(23)

(23) Här beskrivs skattens avskaffande dels utifrån minskad jämställdhet mellan könen då män gynnas, dels utifrån ökade klyftor.

”När regeringen nu avskaffar värnskatten vrider man samtidigt skattevapnet ur sina egna händer. Socialdemokratisk retorik i skattefrågan har länge byggt på ett motsatsförhållande mellan sänkt skatt och välfärd. Socialdemokratiska politiker har alltid trummat in budskapet att skattesänkningar för högvärlödade underminerar välfärden. Det budskapet kan Löfven knappast driva trovärdigt i nästa valrörelse.

[...]

Att reaktionerna blivit så starka mot förslaget att avskaffa värnskatten är dess starka symboliska innebörd i och med att den endast tas ut av dem som tjänar mest. Ingen annan skattesänkning svider därmed mer i skinnet för en socialdemokrat än att slopa just värnskatten.” (26)

(26) Även här skildras kritiken mot en slopad värnskatt och hur det påverkar välfärden negativt och gynnar höginkomsttagare.

”Ja, mycket är ju klart i den här budgeten och den kommer att styras av den uppgörelse som 73-punkts-programmet, det så kallade januariavtalet eller januariöverenskommelsen, som träffades i januari mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet och där står det att värnskatten, den extra skatt på 5 procentenheter som tas ut på alla inkomster över 690 000 kr om året, ska avskaffas nästa år. En stor skattesänkning för dem som tjänar mest i Sverige. Det kostar staten mellan 6 och 7 miljarder att genomföra denna skattesänkning. Det kommer vara en av de stora grejerna i den här budgeten.

[...]

Vi ska komma ihåg att värnskatten är den stora grejen i den här budgeten. En stor del av utrymmet används för att sänka skatten och det är liberalernas krav. Liberalerna har fått igenom väldigt mycket i och med att man fått igenom värnskatten. Den infördes för 20 år sedan och Liberalerna har länge krävt att den ska slopas. Nu får man igenom det, det är en stor framgång för partiet." (27, transskript)

(27) I inslaget beskriver Knutson dels hur avskaffandet av värnskatten gynnar höginkomsttagare, dels att reformen innebär minskade skatteintäkter. Knutson förklarar att Liberalerna har varit drivande till att skatten slopas, men Liberalernas argument till varför skatten bör avskaffas nämns inte. Knutson är för det mesta tydlig med att hänvisa till argumentens politiska hemvist och lägger stor vikt på att Socialdemokraterna, i och med att de genomför reformen, går emot sina egna ideal.

Analys

Ramberg

Ramberg använder värderande beskrivningar som "gasa på klyftor" eller "en mardröm för socialdemokrater" i sina skildringar av värnskatten. Det finns inte ett enda fall då Ramberg i det granskade materialet tar upp förespråkarnas motivering till varför värnskatten ska avskaffas, i stället beskrivs reformens effekter uteslutande utifrån ett fördelningsperspektiv.

Furtenbach

Furtenbach har likt Ramberg ett fördelningsperspektiv i sina skildringar av värnskattens avskaffande. När väl Furtenbach lyfter ett av Liberalernas huvudargument för skattens avskaffande, att den är självfinansierande, ligger fokus på kritiken mot en sådan effekt. Furtenbach tydliggör dock aldrig vilka dessa kritiker är.

Furtenbach framställer delen i Finansdepartementets promemoria om värnskattens självfinansieringsgrad som mindre trovärdig då Liberalerna haft en inverkan på dess formulering. Samtidigt använder sig Furtenbach av andra avsnitt i promemorian för att belysa hur värnskattens avskaffande gynnar män och ökar de ekonomiska klyftorna, och då utan reservation för att texten skulle vara en politisk kompromiss.

Knutson

I Knutsons skildringar av värnskattens avskaffande ges uteslutande ett fördelningspolitiskt perspektiv. Knutson lägger stor vikt på att Socialdemokraterna, genom att acceptera reformen, går emot traditionell socialdemokratisk politik.

Samtliga kommentatorer har givits möjlighet att bemöta kritiken men endast Mats Knutson var villig att ställa upp på en intervju. Knutsons bemötande, samt Rambergs och Furtenbachs skriftliga kommentarer, finns att ta del av på Näringslivets medieinstituts hemsida: <https://naringslivets-medieinstitut.se>

— — Slutsats

I kommentatorernas rapportering om värnskattens avskaffande har de fördelningspolitiska effekterna varit helt dominerande, samtidigt som skildringen av reformens effektivitetseffekter lyst med sin frånvaro.

Liberalerna, Moderaterna och Centerpartiet har alla uttryckt sig positivt till värnskattens avskaffande, och hänvisat till den ekonomiska effektivitetsnyttan som reformen väntas leda till. Ändå skildrar de politiska kommentatorerna reformens effekter nästan uteslutande utifrån ett fördelningspolitiskt perspektiv, vilket är det perspektiv som lyfts fram av partierna till vänster.

Det finns ett stort nyhetsvärde i att skildra hur reformen slår fördelningspolitiskt och att Socialdemokraterna har accepterat att genomföra en reform som de själva är kritiska till. Samtidigt bör det anses som relevant att redogöra för reformens förväntade effektivitetsnytta i ekonomin, i synnerhet då samtliga kommentatorer har beskrivit reformen som budgetens viktigaste del.

Endast vid två tillfällen återges Liberalernas argument om den slojade skattens självfinansieringsgrad, men vid dessa tillfällen läggs störst fokus på kritiken mot en sådan effekt. Detta trots att det råder en bred konsensus bland nationalekonomer om att en slopad värnskatt är självfinansierande på sikt.

För att leva upp till kravet om opartiskhet krävs en balanserad skildring av politiskt kontroversiella frågor. I synnerhet gäller detta för public servicebolagens politiska kommentatorer.

Denna rapport visar att Mats Knutsons, Fredrik Furtenbachs och Tomas Rambergs skildringar av värnskattens avskaffande har varit ensidiga.

Referenser

Public servicehandbok. (den 5 maj 2014). Hämtat från Sveriges Radio: <https://sverigesradio.se/diverse/appdata/isidor/files/3113/14620.pdf>

Fi 2019/02421/S1. *Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*. <https://www.regeringen.se/4a5a00/contentassets/31c4253f861846baa846d88acda74d10/avskaffad-ovre-skiktgrans-for-statlig-inkomstskatt-s.k.-varnskatt.pdf>

Fi 2019/02421/S1. Dnr 2019-210. Remissvar från Konjunkturinstitutet. *Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*. <https://www.regeringen.se/4adaea/contentassets/63c6d192111c4badb6e2ce422318b6f5/konjunkturinstitutet.pdf>

Fi 2019/02421/S1. Dnr 2019-109. Remissvar från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. *Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*. <https://www.regeringen.se/4adac3/contentassets/63c6d192111c4badb6e2ce422318b6f5/institutet-for-arbetsmarknads--och-utbildningspolitisk-utvardering.pdf>

Fi 2019/02421/S1. Dnr 20190194. Remissvar från LO. *Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*. <https://www.regeringen.se/4adac4/contentassets/63c6d192111c4badb6e2ce422318b6f5/landsorganisationen-i-sverige.pdf>

Fi 2019/02421/S1. 2019-07-05 Remissvar från Pensionärernas Riksorganisation och SKPF. *Avskaffad övre skiktgräns för statlig inkomstskatt (s.k. värnskatt)*. <https://www.regeringen.se/4adac9/contentassets/63c6d192111c4badb6e2ce422318b6f5/pensionarernas-riksorganisation.pdf>

Data diagram

Namn	Datum	Klyftor	Minskad jämställdhet	Mindre skatteintäkter	Självfinansierad	Konkurrenskraft	Studiemotivation
Ramberg							
Google							
1	2019-04-10	1		1			
2	2019-09-10	1					
3	2019-09-18		1	1			
4	2019-09-18	1	1	1			
Allears							
5	2019-09-18	1	1	1			
6	2019-09-18	1	1	1			
7	2019-09-10	1					
8	2019-09-10	1					
9	2019-01-18	1					
10	2019-01-14	1					
		9	4	5	0	0	0
Furtenbach							
Google							
11	2018-12-10	1					
12	2019-08-22	1					
13	2019-09-18	1	1	1	1		
Allears							
14	2019-09-18	1	1	1			
15	2019-09-10	1					
16	2019-08-31			1			
17	2019-01-14	1					
		6	2	3	2	0	0
Kutson							
Google							
18	2019-02-14	1		1			
19	2019-07-05			1			
20	2019-08-22	1		1			
21	2019-09-09			1			
22	2019-09-10	1					
23	2019-09-18	1	1	1			
24	2019-09-27	1					
25	2019-10-14			1			
26	2019-11-06	1		1			
Allears							
27	2019-08-31	1		1			
		7	1	8	0	0	0

Appendix

Tomas Ramberg

Google

(1) Publicerat 10 april 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7196343>

Rubrik: Bakbunden finansminister ökar klyftor

Nu sätts siffror på det pris regeringen får betala till Centern och Liberalerna för att behålla makten. En socialdemokratisk finansminister rattar nu en politik för vidgade inkomstklyftor, säger Ekots politiske kommentator Tomas Ramberg.

Finansminister Magdalena Andersson tar varje chans att ge Moderaternas och Kristdemokraternas budget skulden för att hon enligt egen utsago inte kan föra en mera ambitiös ekonomisk politik. Det finns inga pengar kvar efter Moderaternas och Kristdemokraternas skattesänkningar, menar Andersson.

Men Ms och KD:s skattesänkningar har också blivit Anderssons skattesänkningar. En central del av uppgörelsen med Centern och Liberalerna är att behålla det nya jobbskatteavdraget och höjningen av brytpunkten för statlig skatt. Till hösten kommer den socialdemokratiska finansministern inte bara permanenta sänkningarna utan dessutom bre på med att ta bort värnskaften för de som har de högsta inkomsterna.

Bakgrunden är förhandlingen i regeringsbildningen. När Socialdemokraterna i november fick chansen att förhandla med Centern och Liberalerna om regeringsfrågan lyckades de inte komma överens med Centern, bland annat ville S inte ge efter för Centerens krav om arbetsrätten.

Om Stefan Löfven i stället rott hem den förhandlingen hade M-KD-budgeten inte hunnit komma på plats och överenskommelsen kunde sett mycket bättre ut ur regeringens synpunkt. När nya förhandlingar slutfördes i januari tvingades Löfven i stället svälja både M-KDs skattesänkningar och de eftergifter om arbetsrätten som han inte ville göra i november.

Att regeringen nu får betala ett högt pris kan alltså bero på att S förhandlade oskickligt i november. En alternativ förklaring är att Centern insåg att den skulle få ett mycket bättre förhandlingsläge om de först lät Moderaternas och Kristdemokraternas budget gå igenom.

När Stefan Löfven och Magdalena Andersson får frågor om hur de ska kunna leva upp till socialdemokraternas jämlikhetslöften säger de att jämlikhet också kan vara välfärd och hänvisar till att kommunerna ska få mera pengar.

Men det är tveksamt om planerna på att öka kommunernas anslag med 5 miljarder per år ens räcker för att behålla den nuvarande personaltätheten i skola, vård och omsorg.

Ibland lyfter de fram att skattesystemet ska göras om, bland annat genom grön skatteväxling. Men den gröna skatteväxlingen kommer knappast att räcka för att uppväga effekten av övriga förslag.

Centern och Liberalerna ska ju också vara med och utforma både skatteväxlingen och den stora skattereform de aviserat till slutet av mandatperioden. I den förhandlingen råder samma styrkeförhållanden som ledde till det program de nu ska genomföra, det blir alltså ännu en kompromiss.

Inkomstklyftorna ökade visserligen även under den gångna mandatperioden. Men regeringen har försvarat sig med att det hade blivit värre om den inte fört en politik som bromsat ojämlikheten. Nu ska den i stället föra en politik som gasar på klyftorna ytterligare.

Hittills har stödet för Löfvens agenda varit starkt inom Socialdemokraterna. Partifolket har imponerats av att han mot svåra odds lyckades behålla regeringsmakten.

Mycket talar för att den socialdemokratiska interndebatten kommer att förändras i takt med att han betalar det politiska priset.

(2) Publicerat 10 september 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7296375>

Rubrik: Dags för Januariavtalets bak(s)mälla

I januari fick Stefan Löfven se sig som segrare i dragkampen om regeringsmakten. Men det kostade och när höstriksdagen samlas börjar den hårda avbetalningsplanerna skapa oro inom Socialdemokraterna, säger Ekots politiske kommentator Tomas Ramberg.

På sistone har olika delar av den socialdemokratiska sfären börjat skruva på sig, Januariavtalets skjortkrage känns trång. Vantrivseln hörs från LO och den hörs från S-ideologerna på tankesmedjan Tiden.

Ledande LO-företrädare föreslår att avtalet förhandlas om, de vill till exempel ha kvar värns-katten och stoppa omläggningen av arbetsmarknadspolitiken.

Med tanke på att LO:s styrelse godkände Januariavtalet när det slöts och med tanke på att LO:s ordförande sitter i S-ledningen ska kravet inte tas på alltför stort allvar. Budskapet är mera avsett för LO:s medlemmar än ett allvarligt menat krav på Stefan Löfven.

Tiden-folket böjer sig för Januariavtalet men vill att Socialdemokraterna ska anta ett eget politiskt manifest som gör det tydligt att avtalet är en kompromiss som inte speglar Socialdemokratisk politik.

Oro för att regeringspolitikens borgerliga profil ska leda till väljarflykt ligger bakom.

Partiledningen har hittills valt motsatt väg: Att signalera obrottslig lojalitet med Januariavtalet och de nya samarbetsparterna Centern och Liberalerna. Man hoppas åstadkomma en allt fastare mitten-allians i svensk politik.

Både statsminister Stefan Löfven och finansminister Magdalena Andersson försöker i stället lyfta fram det de ser som socialdemokratiska framgångar i 73-punktsprogrammet.

Men med höstens budget kommer de inre partismärtorna att tillta.

"Köp regeringsmakten nu - betala sen"-affären ska börja betalas av i form av minskad ekonomisk jämlikhet (avskaffar värns-katten), en arbetsgivaravgiftssänkning inte bara S ser som bortkastade miljarder (ingångsavgifter), gynnsammare villkor för företag som gör vinst på skattepengar (slopade moms när privata vårdföretag hyr läkare), anställningssubventioner till företag utan kollektivavtal (etableringsjobb) och en fortsatt nedskalning och omvandling av Arbetsförmedlingen under ökande arbetslöshet.

Socialdemokraterna vill försöka väga upp detta med lägre skatt för pensionärer och troligen en större satsning på landets kommuner än den som finns i Januariavtalet.

Det kommande riksdagsåret blir också centralt för en av avtalets stora stöttestenar - arbetsrätten.

[...]

(3) Publicerat 18 september 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7301725>

Rubrik: Miljoner till kommuner med stort flyktingmottagande

[...]

En avskaffning av värns-katten är den enskilt största posten i budgeten. Den kostar staten 6,1 miljarder 2020. Sänkt skatt för pensionärer summeras till 4,3 miljarder, sänkta arbetsgivaravgifter för unga och nyanlända på första jobbet 1,7 miljarder. 1,4 miljarder går till skattereduktion för omkring 800 000 invånare i omkring 75 kommuner, i framförallt nordvästra Sverige.

- Vi kan säga att de 350 000 personer med högst inkomst, som betalat värns-katten, varav tre fjärdedelar är män, de tjänar på budgeten, säger Tomas Ramberg, Ekots inrikespolitiska kommentator.

Fördelningsprofilen som finansminister Magdalena Andersson presenterade visade att budgeten på det hela sammantaget gynnar män mer än kvinnor. Hon passade på att ge en känga till Liberalerna och Centerpartiet som drivit på slopandet av värns-katten.

- Det finns många reformer som vi socialdemokrater har drivit och som är väldigt bra för

samhället. Men i en budget där vi genomför en slopning av värnskatten så är det klart att fördelningsprofilen inte kommer se ut som den hade gjort om vi hade haft egen majoritet, säger Magdalena Anderson.

För att främja lokal journalistik i svagt bevakade områden satsar regeringen 140 miljoner 2020 till mediestödet, utöver tidigare aviserade ökning. Dessutom föreslås en ökning med 30 miljoner kronor för 2019.

– Det är viktigt för att granska politiker och skapa en sammanhållning och känsla av gemenskap i hela landet, säger Magdalena Andersson.

(4) Publicerat 18 september 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7302024>

Rubrik: Budgeten skulle få svårt i en folkomröstning

Regeringen Löfven II:s första budget präglas mera av Januariavtalets politiska byteshandel än av vilka samhällsproblem som dominerar den politiska debatten bland väljarna just nu, säger Ekots politiske kommentator Tomas Ramberg.

Kommentar/analys: Detta är en kommenterande publicering. Sveriges Radio är oberoende och agerar inte i något politiskt partis, intresseorganisations eller företags intresse.

När finansminister Magdalena Andersson presenterade budgeten gjorde hon något ovanligt: Hon tog avstånd från den största enskilda posten i sin budget – förslaget att lägga 6 miljarder på att avskaffa värnskatten. Det är inte regeringens utan Liberalernas skattesänkning lät finansministern förstå.

Att socialdemokraten Andersson vill distansera sig från förslaget är lätt att förstå om man slår upp sidan 38 i regeringens finansplan där regeringen visar hur budgeten påverkar olika inkomstgrupper. Manliga höginkomsttagare är överlägsna vinnare och huvudförklaringen är just den avskaffade värnskatten.

Egentligen är det bara Liberalerna som aktivt försvarar satsningen på att sänka skatten för de 350 000 personer som tjänar över 59 000 kronor i månaden. Värnskatten är det tydligaste exemplet på de inslag i budgeten som mera är till för att hålla ihop regeringsunderlaget än att möta vad de ingående partierna tillsammans ser som Sveriges viktigaste problem. Det är en skattesänkning som har svagt väljarstöd. Det är ingen slump att Moderaterna under sina åtta år i regeringen avstod från att ta bort den, de visste att de inte skulle klara en debatt om att sänka skatten för höginkomsttagare.

Socialdemokraterna i regeringen brukar hävda att värnskatten bara är ett inslag i den ekonomiska politiken och att den vägs upp av många mera socialdemokratiska delar.

Men i den socialdemokratiska debatten låter det annorlunda, både från LO, tankesmedjan tiden och andra S-märkta debattörer reses krav på att omförhandla avtalet med Centern och Liberalerna. Förklaringen är inte bara värnskatten utan framför allt krisen i kommunerna.

I praktiken riskerar budgeten alltså leda till fortsatta nedsänkningar i den kommunala välfärden.

Ett av regeringens återkommande mantra är att man vill stärka välfärden genom att ge kommunerna mer tillskott. Enligt januariavtalet ska kommunerna få 5 miljarder i höjda statsbidrag varje år och så sker också nu med ett mindre extra påslag för de kommuner som tagit emot många nyanlända per invånare. Eftersom Magdalena Andersson talat mycket om kommunernas och välfärdens stora behov är det förvånande att statsbidragen inte höjs mera utan stannar i nivå med vad värnskattens avskaffande kostar.

Enligt kommunerna själva är detta helt otillräckligt för att ens behålla nuvarande personaltäthet i vård och omsorg. I praktiken riskerar budgeten alltså leda till fortsatta nedskärningar i den kommunala välfärden.

Det militära försvaret ska varje år få lika stor förstärkning som välfärden i landets alla kommuner. Socialdemokraterna är visserligen för ett utbyggt försvar men det är inte där deras väljares hjärta klappar mest.

På arbetsmarknadspolitikens område – en traditionell socialdemokratisk favorit – presenterar regeringen en "dämpad minskning". Samtidigt har regeringen accepterat centerns förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för att ge nyanlända och ungdomar anställningar, Ett förslag med starkt ifrågasatt effektivitet. Och för Miljöpartiets skull en miljard till "utvecklingstid".

Viktiga delar av budgeten framstår alltså mera som klister i regeringssamarbetet än som brett förankrade reformer. Sådant som knappast skulle överleva en folkomröstning.

Men det finns också delar av budgeten som enar många i både partier och väljarkår. En satsning på pensionärer och mera pengar till polisen och olika delar av rättsväsendet är

exempel på det. En del av klimatpolitiken, bredband och järnvägsunderhåll är andra såna inslag. Troligen också en satsning på skattesänkningar för glesbygdsbor.

Man kan tolka Magdalena Anderssons avståndstagande från sin egen skattepolitik som att hon offentligt inleder nästa års budgetförhandling med Centern och Liberalerna. "Vi kommer inte att acceptera en budget till med den här fördelningsprofilen" låter budskapet från finansministern.

Därför är den här januarisamarbetets stora politiska thriller hur den aviserade omgången av hela skattesystemet ska göras. En lång och svår förhandling med inssemellan svårförenliga mål.

Samarbetet mellan regeringen och dess samarbetspartier motiverades med demokratiska argument, januariavtalet skulle vara ett sätt att hålla högerpopulistiska och främlingsfientliga krafter borta från politiskt inflytande. I den ambitionen hade de att döma av opinionsmätningar ett ganska stort stöd i väljarkåren. Många mitten och vänsterväljare tyckte att det var viktigt att hålla Sverigedemokraterna på avstånd.

Frågan är hur det går med det stödet om de fyra partierna inte lyckas visa att den politik de själva vill föra är lika angelägen som det var att undvika alternativet.

Allears

(5) Ekot sänder direkt: Regeringen presenterar budgeten för 2020, 18 september 2019, 08.57

Ramber ställer fråga till Magdalena Andersson: När du presenterade fördelningspolitiken här så delar du upp det i vad du gillar oh vad Mats Person gillar. Men det är väl ändå en sammanlagd budget som du som finansminister ska stå för. Vad är anledningen till att du och Socialdemokraterna inte lyckats bättre i förhandlingen här och fått till en fördelningspolitik som du kan stå för?

Magdalena Andersson: Självklart står jag för hela budgeten och värnskatten var en förutsättning för att vi skulle kunna sluta januariavtalet och hade vi Socialdemokrater inte accepterat den då tror jag att vi hade suttit i förhandlingar fortfarande. [...]

Reporter: Spontana reaktioner när du har hört budgeten?

Ramberg: Ja, den första är väl att Andersson nog känner vindarna från Socialdemokrater ute i landet och olika grenar av den Socialdemokratiska rörelsen, inte minst fackföreningen, som är kritisk mot den här tyngdpunkten av förbättringar mot höginkomsttagare som finns i budgeten, där det som sticker ut framför allt är värnskatten. Tittar man i tabellerna i budgeten om hur olika inkomstgrupper och män vs kvinnor påverkas, så är det inte ur Socialdemokratiskt synpunkt någon särskilt rolig läsning. Men det är ju den politik man nu genomför, och man menar att det är ett offer för att man ska få ihop den här regeringen över huvud taget.

Reporter: Ja, hon [Andersson] gav ju just en pik åt Liberalerna när hon presenterade det här med värnskatten, hon var ändå tvungen att markera på något sätt.

Ramberg: Ja det var hon. Och på frågan om varför hon inte lyckats bättre i förhandlingen och kompenserat för den här fördelningspolitiken med andra åtgärder som hon tycker bättre om och som skulle gynna folk i lägre inkomstläget så sade hon att det är någon stans mellan svårt och omöjligt när man gör en sådan här stor sak för de med högre inkomster. Vilket ju du kan läsas som att förhandlingspositionen för Miljöpartiet och Socialdemokraterna har varit ganska svag.

[...]

Reporter: Det här är ju en budget där Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centern och liberalerna har fått komma överens, känslan här är ju att Socialdemokraterna har fått göra en del smärtsamma eftergifter.

Ramberg: Ja, de gjordes ju redan när man gjorde upp om att Socialdemokraterna skulle få fortsätta att leda regeringen i Januariavtalet. Den främsta här är ju värnskattens borttagande som ju gör att den här budgeten har en väldigt stark fördelningsfördel för de med högst inkomster. När man läser i tabellerna vid punkt 38 i budgetpropositionen så är det de tio procent med högst inkomster som tjänar väldigt mycket mer än alla andra när det kommer till skatter och bidrag. Det var ju nästan så att Magdalena Andersson tog avstånd från det, även om hon lägger fram det här som finansminister. Och hon skylldes det mer eller mindre på Liberalerna. Hon lade upp hela presentationen som så att "de som Socialdemokraterna lade upp hade bättre fördelningsprofil men på det kom kravet om värnskattens avskaffande och då blir det såhär".

(6) Lunch Ekot, 18 september 2019, 12.30

Reporter: Det här är alltså den första samarbetsbudgeten, hur ska den beskrivas?

Ramberg: Det är svårt att beskriva den utan att se den enskilt största posten, alltså borttagandet av värnskatten som ju då framför allt, som ni hörde, gynnar män i höginkomstgrupper. Den präglar så mycket profilen på den här politiken. Men den kan också beskrivas som att de olika partierna som ingår i januari-samarbetet har fått saker som kanske inte skulle vinna en folkomröstning, om man ställde frågan till väljarna, men som var viktiga för att sy ihop samarbetet.

Reporter: Vad är det i budgeten som har svidit mest hos respektive parti?

Ramberg: För finansministern själv så är det ingen tvekan, det är den här skattefrågan. Hon ville ju närmast, under presskonferensen, ta avstånd från värnskatten och säga att det var Liberalernas fråga. [...]

Reporter: På vilket sett förändras Sverige till följd av den här budgeten?

Ramberg: Dels så avtar progressiviteten i skatteskalen såklart. De är de 350 000 med högst skatt som nu får lägre.

(7) P1-morgon, 10 september 2019, 08.16

Reporter: Kan man säga att det är här och nu januariöverenskommelsen ska levereras?

Ramberg: Den hade ju karaktären ur Socialdemokratisk synpunkt att "köp makten nu betala sedan"-erbjudande. Och det ligger ju mycket i det att nu börjar avbetalningen som är ganska tråkig ur socialdemokratisk synpunkt.

Reporter: Hurdå?

Ramberg: Ja, just det här året som ligger framför oss nu så ska man komma överens om minskad ekonomisk jämlikhet med den avskaffade värnskatten.

(8) Ekot, 10 september 2019, 09.00

Centerpartiet och Liberalerna lät Socialdemokraterna regera vidare och nu kommer den första notan. Dels så kommer budgeten nästa vecka för 2020. Där ska regeringen genomföra en del saker de egentligen inte vill alls. Man ska slopa skatten för högavlönade.

(9) Det politiska spelet, 18 januari 2019

Furtenbach: Jag tyckte att han [Löfven] blev relativt upphetsad när du sa [under en presskonferens] de här med att klyftorna kommer öka, det tror jag beror på att det var en punkt han själv tyckte var öm.

Ramberg: Ja, när man talar med folk som varit inblandade i det här så är det nog det som gör mest ont och som man har svårast att försvara inför rörelsen. Det här med att man går rakt motsatt kurs mot vad man hävdade att man skulle göra med att minska klyftorna. I stället har man då, förutom att M, KD budgeten i allt viktigt ligger fast, så lägger man ovanpå det att ta bort värnskatten. Brytpunkten ska då ytterligare gynna den övre delen av inkomsterna. RUT-avdragen tredubblas som också utnyttjas av folk som tjänar mer. Osv. [...] Det är en fördelningspolitik som är en mardröm för en Socialdemokrat. Om de [Socialdemokrater] skulle se den [budgeten] före valet skulle de skälla ut den och säga att sådär ska Sverige inte ha det för då landar vi i diket.

(10) Det politiska spelet, 14 januari 2019

Det jag tror att Socialdemokrater tycker är jobbigt med den här, alltså även i Socialdemokrater i tongivande kretsar som är ansvariga för hur politiken förs, det tror jag är fördelningsprofilen i den här budgeten. Det [Socialdemokrater] är ett parti som lagt ner stor möda på att Sverige inte ska ha ökade klyfter och inte slitas isär. Men läser man den här överenskommelsen så är det en skattepolitik som går åt tvärt andra hållet. Det tror jag de känner att de har ganska svårt att försvara.

Fredrik Furtenbach

Google

(11) Publicerat 10 december 2018

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7108856>

Rubrik: Ett steg närmare extraval

Efter Centerns nej till Stefan Löfven är osäkerheten total om vilken regering Sverige ska få. Det säger Ekots politiska kommentator Fredrik Furtenbach.

– Det är ännu ett stort bakslag i processen att bilda en ny regering. 92 dagar efter valet vet vi fortfarande inte vem som blir statsminister och vilka partier som kommer att styra Sverige.

När Annie Lööf nu säger att Socialdemokraterna och Moderaterna måste ta ansvar och komma ur sina låsningar för att Sverige ska få en ny regering är hon tillbaka på Centerns budskap från i höstas.

– Ingen vet hur detta slutar, men nog måste man säga att ett extraval kommit närmare. Men för att det ska vara möjligt måste riksdagen rösta om statsministerkandidater tre gånger till först.

Varför säger Centern nej?

– Centern säger att de inte fått igenom en del av sina krav. De har till exempel inte fått något konkret löfte om att kraftigt förändra arbetsrätten, att ta bort principen "sist in först ut" när arbetsgivare säger upp personal. Inte heller har de fått igenom alliansens modell med jobb med lägre löner för nyanlända och unga. Det är ju väldigt svårsmälta förslag för Socialdemokraterna. Däremot har Centern enligt mina källor fått igenom annat som är känsligt för Socialdemokraterna, till exempel att ta bort den särskilda värnskatten för höginkomsttagare redan nästa år. Och att hyresvärdarna ska få sätta den hyra de vill i nyproduktion, utan tidsgräns.

– Risken för Centerpartiet är väl att de nu bränt broarna till båda huvudkandidaterna till statsministerposten, och att både rödgröna och borgerliga väljare kan ge Centern skulden för att Sverige inte får någon regering. Den kritiken fanns ju redan från alliansväljare.

Varför har inte Liberalerna givit besked om hur de ställer sig till Löfven?

– Det är lite oklart, eftersom det nu är omöjligt för Löfven att väljas, Liberalernas stöd räcker inte. Ledningen tycks inte ha givit upp tanken på att stödja Löfven ändå. Liberalerna har ju fått igenom en del hjärtefrågor i förhandlingarna, till exempel den slojade värnskatten. Detta klarnar väl snart.

På onsdag ska ju riksdagen klubba budgeten och vilken ekonomisk politik som ska gälla nästa år. Hur påverkas den?

– Just nu ser det ut att hänga på Liberalerna. Om Liberalerna håller fast vid de rödgröna kommer deras linje att vinna. Frågan är om erbjudandena från Socialdemokraterna fortfarande står fast. Liberalerna har ju fått bra betalt av Socialdemokraterna för sitt stöd, till exempel slopad värnskatt. Vill Socialdemokraterna betala det när Löfven ändå inte blir statsminister? Om regeringen får en annan politisk färg kan den ändå riva upp en del av den rödgröna budgeten.

(12) Publicerat 22 augusti 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7285311>

Rubrik: Fredrik Furtenbach om finansministerns budgetbesked

[...]

Varför vänder då ekonomin nu?

– Några av förklaringar till vändningen som finansministern nämnde idag är att många hushåll har rest mindre och har konsumerat mindre. Andra orsaker är att företag har minskat i sina investeringar. Företagens optimism har minskat. Det beror på en dämpad konjunktur i omvärlden. Det finns en oro för en Brexit utan avtal, eller upptrappade handelskrig mellan Donald Trumps administration och Kina, säger Fredrik Furtenbach.

Hur tänker sig regeringen att den ska tackla de kommande problemen?

– Finansminister Magdalena Anderssons besked idag är att de kan göra av med 25 miljarder. Det mesta av dessa är redan intecknat på sådant som centern och Liberalerna har krävt. Det handlar bland annat om en slopad värnskatt för höginkomsttagare, även sänka arbetsgivaravgifter för nyanlända och unga. Finansministern anser att det fortsatt efter dessa investeringar finns kvar mer än fem miljarder som man nu kan förhandla om. Man ska vara medveten om att finansministerns beräkningar är politiska bedömningar av vad man kan göra av med utan att få kritik från utomstående bedömare, säger Fredrik Furtenbach.

Vilka kan bli de största problemen för regeringen?

– En kritik som regeringen har fått är att det tar lång tid för nyanlända att komma in i arbete. Det har börjat att gå fortare. Men om konjunkturen vänder neråt kan det komma

att börja ta lång tid igen, säger Fredrik Furtenbach.

(13) Publicerat 18 september 2019

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=7301687>

Rubrik: Fredrik Furtenbach om budgeten

(Sex minuters ljudfil på hemsidan)

Furtenbach: Det stora flaggskeppet Liberalerna får igenom i budgeten är den slojade värnskatten. Det får intressanta effekter, enligt regeringen själv så kommer klyftorna öka i och med den nya budgeten. Det handlar framför allt om värnskatten. Det är också så att ojämlikheten mellan könen ökar.

Reporter: Men Nyamko Sabuni sade ju att värnskatten betalar sig själv, att det blir sådana synergieffekter så att de pengarna kommer igen.

Furtenbach: Det finns nationalekonomiska modeller om att man skulle arbeta mer i och med detta och att det i längden inte skulle kosta så mycket. Det är osäkert såklart och man vet inte heller hur lång tid det i så fall tar. De skrivningar som finns om detta i budgeten, de har Liberalerna drivit igenom i förhandlingar. Så även själva beräkningen, promemorian är behandlad med Liberalerna.

Allears

(14) Ekot, 18 september 2019, 09.00

Reporter: Vilka blir då de viktigaste satsningarna i den här budgeten?

Furtenbach: Ja, regeringen spenderar då nästan 30 miljarder på reformer, fem betalas med andra finansieringar. Det är alltså 25 miljarder ofinansierat. Det absolut största paketet här är skattesänkningar trots att det är en rödgrön regering så sänks skatterna för 16 miljarder nästa år och höjer andra skatter med 2,5 miljarder. Det här beror bland annat på att värnskatten avskaffas som Liberalerna har krävt. Men skatten sänks även för pensionärer och här finns även sänkta arbetsgivaravgifter efter en Centermodell, för att nämna några exempel.

Reporter: Vågar du dig på att säga hur vi vanliga människor påverkas av budgeten?

Furtenbach: Ja, det beror väldigt mycket på vilken grupp man tillhör men det finns ett par intressanta avsnitt i budgeten som visar att de viktigaste reformerna i budgeten ökar klyftorna. Det beror framför allt på det här med att värnskatten slopas. Dessutom ökar ojämlikheten mellan könen eftersom män gynnas.

(15) Ekot, 10 september 2019, 09.00

Reporter: Hur kommer fyrtiopartisamarbetet mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna fungera tror du?

Furtenbach: Ja, om man börjar med det första året så kan man säga att Centern och Liberalerna lät Stefan Löfven regera vidare och nu kommer den första riktiga notan. Dels kommer en budget nästa vecka för 2020 där ska regeringen genomföra en del saker som den egentligen inte alls vill. Man ska slopa värnskatten för högavlönade, Centerpartiet får en sänkning av arbetsgivaravgiften som inget annat parti är särskilt förtjust i och för att detta ska bli meningsfullt över huvud taget för Socialdemokraterna så lär de i vart fall ge mer pengar till kommunerna, det är viktigast för dem.

(16) Ekots lördagsintervju, 31 augusti 2019

Reporter: Värnskatten pratade vi (reportern och Mats Persson) om. Det har ju varit en otroligt viktig fråga för Liberalerna länge och nu försvinner den. Är det en vinnarfråga?

Furtenbach: Ja, det är ju en relativt liten grupp som berörs. Den är ungefär 5 procent. Och den delen av intervjun var ju rätt talande för den debatt som pågår om värnskatten. Ett argument för att den ska avskaffas är att det skulle öka andelen arbetade timmar. Alltså att fler skulle vara villiga att arbeta mer, att satsa mer på ett högavlönat jobb. Men det där är ju omdiskuterat, det är många ekonomer som tror det och tro därför att reformen inte är så dyr. Men det är just på lång sikt. De som inte tror på detta, de brukar just peka på att för den typen av människor spelar detta kanske inte så stor roll för. Man har redan den typ av arbeten där man arbetar så mycket som man kan och Mats Person sa ju själv att det inte bara är Volvochefen som inte kommer jobba mer utan att han själv kanske inte heller skulle jobba mer eftersom han redan jobbar så mycket som han behöver. Och det är ungefär så invändningen ser ut från de som inte tror på effekten av en slopad värnskatt.

(17) Det politiska spelet, 14 januari 2019

Skattepolitiken går ju till och med längre än vad Moderaterna önskat sig. De hade först infört ett jobbskatteavdrag och ändrat gränsen för när man behöver betala statlig skatt. Så det är redan på plats. På det kommer nu den här slopade värnskatte, så det är egentligen bara Liberalerna som har gått så långt i skattesänkningar för höginkomsttagare.

Mats Knutson

Google

(18) Publicerat 14 februari 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regerandet-ett-vagspel-for-stefan-lofven>

Rubrik: Uppgörelsen är ett vågspel för Stefan Löfven

ANALYS · Statsminister Stefan Löfven avfärdar Jonas Sjöstedts hot om en misstroendeförklaring och tror heller inte att LO söker sig till Vänsterpartiet på grund av det nya regeringssamarbetet. Ändå innebär uppgörelsen ett vågspel för Socialdemokraterna.

Efter fyrpartiuppgörelsen om regeringsmakten befinner sig Sverige i ett nytt politiskt läge. Gamla löften har övergivits, nya allianser har skapats och ett nytt politiskt landskap formas.

Inte minst Socialdemokraterna har kritiserats för att ha accepterat alltför mycket borgerlig politik i den uppgörelse som slutligen säkrade regeringsmakten för Stefan Löfven.

Statsministern anser dock inte att priset varit för högt, menar han i SVT:s intervju. Samtidigt framstår han som fast besluten att driva igenom 73-punktsprogrammet, trots protester både från Vänsterpartiet och delar av det egna partiet.

Rika blir vinnarna

Slopade värnsskatt är kanske det som tydligast sticker ut, inte minst med tanke på att Socialdemokraterna under lång tid hävdade att sänkta skatter för dem som tjänar mest både är orättvist och skadar den gemensamma välfärden. När värnsskatten nu tas bort är det just de som tjänar mest som är de stora vinnarna.

Men Stefan Löfven försöker värja sig mot denna beskrivning och säger att regeringen tänker återkomma med politiska förslag som ska minska de ekonomiska klyftorna i samhället.

Fast just nu finns inga sådana konkreta förslag och varken Centerpartiet eller Liberalerna lär vara intresserade av att släppa igenom en budget med stora skatte- eller bidragshöjningar.

Risk för väljarflykt

Samtidigt får Stefan Löfven svårt att möta sina väljare i nästa valrörelse om regeringen har fört en politik som uppfattats som alltför borgerlig.

Risken är uppenbar för väljarflykt till Vänsterpartiet som nu allt mer lanserar sig som det enda äkta partiet på vänsterkanten. Onekligen är uppgörelsen ett vågspel för Socialdemokraterna som parti. På andra sidan lurar Sverigedemokraterna som kritiserar både sänkta skatter och en alltför generös flyktingpolitik.

Stefan Löfven hoppas att han ändå ska kunna säkra väljarstödet för sitt parti genom att bedriva en politik som förbättrar människors vardag. Han talar om stora satsningar på polis, skola och sjukvård. Men det förutsätter förstås också påtagliga tecken på förbättringar, t ex kortare sjukvårdsköer och en tydlig nedgång i skjutningar.

Sjöstedt som LO:s röst?

Jonas Sjöstedt har vädrat morgonluft de senaste veckorna, inte minst sedan han bjöds in av LO:s ledning för att diskutera det politiska läget efter regeringsuppgörelsen. Sjöstedt hoppas bli LO:s röst i riksdagen och vill därmed legitimera sitt parti som ett trovärdigt alternativ till Socialdemokraterna. Det här skulle vara en mardröm för Stefan Löfven.

Samtidigt har han inget alternativ då en rödgrön regering av det slag som styrde landet under förra mandatperioden inte skulle ha en chans att bli utsedd med tanke på mandatfördelningen i riksdagen.

[...]

(19) Publicerat 5 juli 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/retoriken-haltar-nar-finansministern-varnar-for-skattesankningar>

Rubrik: "Retoriken haltar när finansministern varnar för skattesänkningar"

[...]

Januariöverenskommelsen innebär att budgetpolitiken avgörs i förhandlingar mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna. Det 73-punktsprogram som redan presenterats beräknas täcka in det mesta av det förväntade budgetutrymmet under den här mandatperioden.

Ett återkommande tema i finansministerns uttalanden är att välfärden behöver mer resurser. Det budskapet präglade också Socialdemokraternas retorik i valrörelsen förra året.

"Retoriken haltar"

I dag varnar hon återigen för stora skattesänkningar och att sådana skulle äventyra möjligheterna att upprätthålla en god nivå inom välfärden. Frågan är dock vem hon vänder sig till. Retoriken haltar. I den höstbudget som läggs fram efter sommaren finns bland annat förslag om slopad värnskatt, vilket innebär en skattesänkning på drygt sex miljarder kronor.

Finansministern säger visserligen att hon själv inte vill ha sänkta skatter, men att det är en del av uppgörelsen med Centerpartiet och Liberalerna. Och det är sant. Lika sant är att Moderaterna vill ha större skattesänkningar. Men likväl haltar retoriken. Att varna för skattesänkningar när man själv sänker skatten kan vara ett svårbegripligt budskap för väljarna.

För inte kan väl Magdalena Andersson mena att den ekonomiska politik regeringen tänker driva utifrån höstens budget kommer att försämra den svenska välfärden?

(20) Publicerat 22 augusti 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/stor-osakerhet-om-vart-svensk-ekonomi-ar-pa-vag>

Rubrik: Stor osäkerhet om vart svensk ekonomi är på väg

ANALYS · Finansminister Magdalena Andersson lovar reformer på runt 25 miljarder kronor i den kommande budgeten. Höginkomsttagarna kommer att få mest i form av sänkta skatter, men också pensionärerna kan se fram emot sänkt skatt.

Huvuddelen av regeringens budget är redan in-tecknad i och med det 73-punktsprogram som förhandlats fram mellan regeringen och Centerpartiet och Liberalerna.

Det handlar bland annat om slopad värnskatt på inkomster över 690 000 kronor om året, mer pengar till kommunerna, skatteavdrag för företag som anställer nyanlända och sänkt skatt för pensionärer.

Men budgeten, som just nu förhandlas mellan de fyra partierna, kommer också att innehålla en del andra åtgärder. Liberalerna till exempel kräver ytterligare satsningar på rättsväsendet.

Reformer på 25 miljarder

I mitten av september presenteras budgeten och givet det parlamentariska läget kommer den med all sannolikhet att röstas igenom riksdagen.

När finansministern på torsdagen höll presskonferens på Harpsund summerade hon reformerna i budgeten till runt 25 miljarder kronor.

Alldeles för lite, tycker flera ekonomer som vill se betydligt större satsningar. Från Swedbank talar man om ofinansierade satsningar på 70 miljarder kronor medan LO vill mångdubbla satsningarna på kommunerna.

Finansminister Magdalena Andersson är dock inte beredd att gå dem till mötes. Skulle konjunkturen vända nedåt brant kommer regeringen att agera, säger hon. I ett sådant läge är Sveriges låga skuldsättning en styrka. Statsskulden har inte varit så här låg sedan 1970-talet, vilket skapar möjligheter att agera i ett krisläge.

[...]

(21) Publicerat 9 september 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/knutsson-den-stora-fragan-i-host>

Rubrik: Den stora frågan i höst

De rättsvårdande myndigheterna tillförs 700 miljoner kronor nästa år.

– Det här kommer bli den stora politiska frågan när man debatterar budgeten i höst, säger Mats Knutson, SVT:s inrikespolitiska kommentator.

På måndagen presenterade Liberalernas partiledare Nyamko Sabuni och partiets rättspolitiska talesperson Johan Pehrson att de rättsvårdande myndigheterna tillförs 700 miljoner kronor nästa år.

– De här 700 miljonerna låter ju mycket, men det är betydligt mindre än vad myndigheterna har begärt. Och slopadet av värnskatten kostar statskassan tio gånger så mycket som den här satsningen på rättsväsendet, säger Mats Knutson, SVT:s inrikespolitiska kommentator, och fortsätter:

– Det här kommer bli den stora politiska frågan när man debatterar budgeten i höst.

Liberalernas krav

Att det är liberalerna som berättar budgeten handlar om att i den rådande överenskommelsen så gäller att det parti som drivit frågan ska få presentera nyheten.

Mats Knutson påminner också att den här frågan handlar om mer än pengar.

– Det är också en fråga om lagstiftning, om man skärper straffen och vilka metoder polisen får använda.

(22) Publicerat 10 september 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-hostens-utmaningar-for-riksdagspartierna>

Rubrik: Här är höstens utmaningar för riksdagspartierna

Skattesänkningar, samarbete och förtroendet för partiledaren. Det är några av problemen som riksdagspartierna riskerar att stöta på när hösten drar i gång, enligt SVT:s Mats Knutson.

Socialdemokraterna

Höstens utmaning: Klara debatten om brottslighet och skattesänkningar

När riksdagen samlas kommer Socialdemokraterna att pressas från både höger och vänster. Oppositionen till höger kommer att anklaga regeringen för att agera otillräckligt mot gängkriminaliteten och mot det dödliga våldet. Från vänster kommer kritiken att handla om orättvisa skattesänkningar som gynnar höginkomsttagare och som enligt vänstern ökar de ekonomiska klyftorna i landet. Stefan Löfven får en svettig höst.

Höstens trumfkort: Ekonomin

Trots tecken på en annalkande lågkonjunktur tuffar svensk ekonomi på ganska bra. De starka offentliga finanserna skapar också ett utrymme för regeringen att parera en sämre ekonomisk utveckling. Den låga statsskulden ger utrymme för en expansiv finanspolitik när lågkonjunkturen kommer.

[...]

(23) Publicerat 18 september 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringens-budget-svider-i-s-sjalen>

Rubrik: Regeringens budget svider i S-själen

ANALYS · Regeringens budget med sänkt skatt för dem som tjänar mest kommer att svida i den socialdemokratiska själen. Trots löften om att minska klyftorna i samhället bedriver nu regeringen en politik som får rakt motsatt effekt. Det är priset Stefan Löfven måste betala för att få sitta kvar som statsminister.

Årets budgetproposition är en produkt som förhandlats fram mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna. Mycket av innehållet kom partierna överens om redan i januari när det s k januariavtalet förhandlades fram. Annat har tillkommit under den senaste tidens budgetförhandlingar.

För Socialdemokraterna har det viktigaste varit att skaffa stöd i riksdagen för ett fortsatt regeringsinnehav. Partiet har därför fått betala ett högt sakpolitiskt pris till Centerpartiet och Liberalerna. Och det märks i den budget som nu presenteras. Den enskilt största posten är slopad värnskatt, en skatt som enbart de med högst inkomster i samhället betalar.

Det här svider förstås i den socialdemokratiska själen, men är priset Stefan Löfven får betala för att sitta kvar som statsminister.

Skattepolitiken skapar problem för Löfven

Regeringens egen fördelningspolitiska analys bekräftar dessutom vad kritikerna redan hävdade: Att män och de med höga inkomster är de stora vinnarna på regeringens politik. Förklaringen är framför allt värnskattens avskaffande.

Skattepolitiken kommer därmed att fortsätta skapa problem för Löfven.

För det första har han själv alltid ställt välfärd mot skattesänkningar i sin retorik mot de borgerliga partierna. Den som väljer sänkt skatt kan inte trovärdigt argumentera för satsningar på välfärden, har varit en röd tråd i Socialdemokraternas retorik.

För det andra har skattesänkningar alltid pekats ut som ett sätt att fördjupa de ekonomiska klyftorna i samhället. Sänkt skatt leder till ökade klyftor, har Socialdemokraterna argumenterat under lång tid. Att utjämna ekonomiska klyftor har alltid varit ett grundfundament för socialdemokratisk politik.

Riskerar drabbas av väljarflykt

Den slojade värnskatten får därmed ett stort negativt symboliskt värde för Socialdemokraterna. Väljarna riskerar att bli förvirrade över den politik en S-ledd regering bedriver. En hel del lär dessutom bli upprörda. Det blir dessutom svårare för partiet att uppträda med trovärdighet i dessa frågor.

Visst, både Stefan Löfven och Magdalena Andersson menar att de tvingats acceptera denna kompromiss för att behålla regeringsmakten och hålla Sverigedemokraterna borta från politiskt inflytande. Frågan är dock hur stor betydelse partiets väljare tillmäter detta argument.

Oavsett vad riskerar Socialdemokraterna att drabbas av en ny väljarflykt när budgeten genomförs. Här finns inte bara slopad värnskatt utan även frikostiga subventioner till elbilar, vilket i huvudsak gynnar de i samhället med goda inkomster. Samtidigt stiger bränslekostnaderna för bilister som kör på bensin eller diesel, vilket redan har lett till upprörda känslor på landsbygden.

Framgång: bankskatt

Samtidigt finns förstås flera socialdemokratiska framgångar i den nu framlagda budgeten. Det handlar bland annat om betydande ekonomiska tillskott till landets kommuner, sänkt skatt för pensionärer och satsningar på arbetsmarknadspolitiken. En annan framgång är att partiet också lyckats få Centerpartiet och Liberalerna att acceptera en ny bankskatt.

Om detta är tillräckliga plåster på såren för de socialdemokratiska sympatisörerna återstår dock att se. Vänsterpartiets roll i regeringsbildningen kommer sannolikt att göra det svårare för Jonas Sjöstedt och hans partikamrater att dränera Socialdemokraternas vänsterflank. Det är ju trots allt Vänsterpartiets beslut att släppa fram Löfven som statsminister som gjort den här politiken möjlig.

Rimligt pris för regeringsmakten

Mer sannolikt givet de politiska frågor som just nu pekas ut som de viktigaste för väljarna är i stället att Sverigedemokraterna kan växa i opinionen. I den ekonomiska politiken försöker SD nu angripa regeringen från vänster, samtidigt som partiet intar väl kända positioner i invandrings- och kriminalpolitik.

Centerpartiet och Liberalerna har nått stora sakpolitiska framgångar i det nuvarande budgetsamarbetet. I utbyte mot att stödja Stefan Löfven som statsminister har de kunnat utkräva ett högt politiskt pris av Löfven: En budget där Socialdemokraterna inte längre försöker minska de ekonomiska klyftorna i samhället, utan tvärtom ökar dem.

För statsministern är det ett pris han uppenbart anser vara rimligt att betala för regeringsmakten. Alternativet hade nämligen kunnat vara en moderatledd regering med stöd av Sverigedemokraterna.

(24) Publicerat 27 september 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/analys-som-ett-vackelsemote-med-annie-loof-som-oversteprast>

Rubrik: "Som ett väckelsemöte med Annie Lööf som överstepräst"

[...]

Svårare för Lööfs hjärtefrågor

Centerpartiet vill till exempel helt skrota dagens turordningsregler baserade på anställningstid. Dessutom ska fackets möjlighet att vidta stridsåtgärder mot små företag begränsas. Centerpartiet vill också fortsätta sänka skatten på jobb och företagande. Det, menar partiet, är viktiga mål för en ny skattereform.

Men dessa mål är knappast förenliga med Socialdemokraternas mål om minskade ekonomiska klyftor i samhället, en diskussion som tagit förnyad fart efter beslutet att slopa värnskatten för dem med höga inkomster.

Frågan är också hur medgörliga Socialdemokraterna blir i nästa förhandling. Inom partiet finns en växande intern opinion mot att driva igenom en politik går på tvärs mot vad partiet lovade i valrörelsen.

Fortsätter väljarflykten från Socialdemokraterna lär partiets beredvillighet att gå Centerpartiet till mötes minska ytterligare.

Så trots halleluja-stämningen på Centerpartiets partistämna blir alltså slutsatsen att samarbetet med Socialdemokraterna nu kommer att gå in i en betydligt svårare fas där det inte är lika självklart att Annie Lööf får igenom sina hjärtefrågor.

(25) Publicerat 14 oktober 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/debatten-visade-tydligt-migrationsfragans-sprangkraft-i-regeringen>

Rubrik: "Debatten visade tydligt migrationsfrågans sprängkraft i regeringen"

ANALYS · Söndagens partiledardebatt i SVT:s Agenda visade återigen migrationsfrågans sprängkraft inom regeringen. Statsminister Stefan Löfven höll fast vid att Sverige ska ta emot färre asylsökande och flyktingar, något Miljöpartiets språkrör Per Bolund omedelbart tog avstånd ifrån.

Flera tunga socialdemokrater har den senaste tiden offentligt luftat åsikten att Sverige bör ta emot färre flyktingar. Stefan Löfven är en av dem.

Problemet för Löfven och för Socialdemokraterna är dock att det andra regeringspartiet, Miljöpartiet, inte alls är berett att skärpa asylpolitiken.

Och att döma av söndagens partiledardebatt lär inte heller Centerpartiet stödja en mer restriktiv migrationspolitik. Vill Stefan Löfven driva igenom en sådan politik tvingas han alltså vända sig till sina politiska motståndare, och det lär han inte vara beredd att göra. Då riskerar nämligen hans regeringsunderlag att rämna.

Försökte navigera försiktigt

I söndagens partiledardebatt försökte därför statsministern navigera försiktigt. Visst, han medgav att han faktiskt vill att Sverige ska ta emot färre flyktingar, men han förklarade sig samtidigt stå bakom regeringens politik.

Och medan flera av oppositionspartierna efterlyste tydliga besked av statsministern och kritiserade regeringen för att bedriva en alltför generös flyktingpolitik angreps Stefan Löfven också från vänster för den ekonomiska politiken. En oundviklig konsekvens av den nya regeringens första budgetproposition, som bland annat innehåller det kontroversiella förslaget att slopa värnskatten. Vänsterpartiets partiledare Jonas Sjöstedt attackerade Stefan Löfven hårt för detta och anklagade statsministern för att ligga bakom kommunernas vacklande ekonomi.

En röd tråd i denna del av debatten är att det uppenbart finns ett brett stöd i riksdagen för att ytterligare öka de statliga anslagen till landets kommuner. Möjligen kan det lugna några av de kommunalråd som just nu brottas med röda siffror i sina ekonomiska kalkyler.

[...]

(26) Publicerat 6 november 2019

<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/skattepolitiken-kan-bli-en-kvarnsten-om-lofvens-hals>

Rubrik: "Skattepolitiken kan bli en kvarnsten om Löfvens hals"

ANALYS · Socialdemokraterna har steg för steg övergett den skattepolitik som partiet bedrivit under årtionden. När regeringen nu avskaffar den så kallade värnskatten gnisslar det ordentligt i partiet. Skattepolitiken kan bli en kvarnsten om Stefan Löfvens hals.

Skatterna har under lång tid varit en av de största politiska stridsfrågorna i Sverige. Frågan tog också stort utrymme i valrörelsen 2018 då Socialdemokraterna varnade för stora skattesänkningar om de borgerliga partierna eller Sverigedemokraterna kom till makten.

Den strategin går dock knappast att upprepa i nästa valrörelse. När regeringen nu avskaffar värnskatten vrider man samtidigt skattevapnet ur sina egna händer. Socialdemokratisk retorik i skattefrågan har länge byggt på ett motsatsförhållande mellan sänkt skatt och välfärd. Socialdemokratiska politiker har alltid trummat in budskapet att skattesänkningar för högavlönade underminerar välfärden. Det budskapet kan Löfven knappast driva trovärdigt i nästa valrörelse.

Visserligen är det ingen hemlighet att det är Liberalerna som pressat fram den slojade värnskatten, men när politiken väl genomförs får Socialdemokraterna som regeringsparti ändå ta sin beskärda del av kritiken.

Gnisslar ordentligt

Och det handlar inte minst om intern kritik. För kompromissen i skattefrågan har lett till att det gnisslar ordentligt i det socialdemokratiska partiet. Det handlar om missnöjda gräsrotter som har svårt att förstå varför en socialdemokratiskt ledd regering sänker

skatten ytterligare för dem som tjänar mest. Men det handlar också om socialdemokratiska riksdagsledamöter som har svårt att bemöta kritiken på hemmaplan när regeringen nu gör tvärt emot vad partiet sade i valrörelsen.

Inte blir det bättre av att det framför allt är Vänsterpartiet, och inte Moderaterna, som idag angriper Socialdemokraterna för den förda skattepolitiken.

Men faktum är att socialdemokratiska regeringar sänkt skatterna förut. De senaste två decennierna har partiet haft en tämligen pragmatisk hållning i skattefrågan, även om det inte alltid låtit så i retoriken. I själva verket har Socialdemokraterna under denna period steg för steg övergett den skattepolitik som partiet bedrev fram till 1990-talets slut.

Mindre höjningar

Under de första åren av 2000-talet, under Göran Perssons tid som statsminister, genomfördes till exempel i flera steg betydande sänkningar av inkomstskatterna genom vad som kallades kompensation för egenavgifterna. Också arvs- och gåvoskatten avskaffades under denna period.

När Fredrik Reinfeldt så tillträdde som statsminister 2006 blev det ännu mer skattesänkningar. Förmögenhetsskatten avskaffades liksom fastighetsskatterna. Jobbskattavdragen innebar fortsatta sänkningar av inkomstskatten.

Socialdemokraterna rasade varje gång regeringen Reinfeldt sänkte skatterna, men när de väl kom till makten igen 2014 hände inte särskilt mycket. Vissa mindre skattehöjningar genomfördes men det mesta av skattesänkningarna fick vara kvar. Stefan Löfven ville inte göra sig ovän med medelklassen.

Parallellt med dessa inkomstskattesänkningar har också företagsskatterna sänks betydligt. Bolagsskatten har sänkts i flera steg samtidigt som skattereglerna för företagare har gjorts förmånliga genom de så kallade 3:12-reglerna.

Slopad värnskatt svider

Inom socialdemokratin finns självklart en kritik mot flera av dessa skattesänkningar. Samtidigt saknas en parlamentarisk bas för att driva igenom några återställare. Det enda partiet i riksdagen idag som förespråkar kraftiga skattehöjningar är Vänsterpartiet.

Socialdemokraterna har i stället valt att anpassa sig till den parlamentariska verkligheten. För att sitta kvar vid makten har partiet tvingats acceptera skattesänkningar, som partiet tidigare varit starka motståndare till.

Att reaktionerna blivit så starka mot förslaget att avskaffa värnskatten är dess starka symboliska innebörd i och med att den endast tas ut av dem som tjänar mest. Ingen annan skattesänkning svider därmed mer i skinnet för en socialdemokrat än att slopa just värnskatten.

Därmed blir den avskaffade värnskatten en tung börda att bära både för statsminister Stefan Löfven och andra socialdemokrater under den här mandatperioden.

Allears

(27) Morgonstudion 20 augusti 2019, 07.00

Jag mycket är ju klart i den här budgeten och den kommer att styras av den uppgörelse som 73 punkts programmet, det så kallade januariavtalet eller januariöverenskommelsen som träffades i januari mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet, Liberalerna och Centerpartiet och där står det att värnskatten, den extra skatt på 5 procentenheter som tas ut på alla inkomster över 690 000 kr om året ska avskaffas nästa år. En stor skattesänkning för de som tjänar mest i Sverige. Det kostar staten mellan 6 och 7 miljarder att genomföra denna skattesänkning. Det kommer vara en av de stora grejerna i den här budgeten.

[...]

Vi ska komma ihåg att värnskatten är den stora grejen i den här budgeten. En stor del av utrymmet används för att sänka skatten och det är liberalernas krav. Liberalerna har fått igenom väldigt mycket i och med att man fått igenom värnskatten. Den infördes för 20 år sedan och Liberalerna har länge krävt att den ska slopas. Nu får man igenom det, det är en stor framgång för partiet.

RAPPORT

Tre politiska kommentatorers skildring av slopad värnskatt

— —
Producerad av
Näringslivets medieinstitut

Ansvarig utgivare
Mats Olin

www.naringslivets-medieinstitut.se